

กองทุนสวัสดิการจากฐานผู้ด้อยโอกาส¹
กรณีศึกษา ตำบลแม่สลองนอก อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
(กองทุนสวัสดิการเพื่อพี่น้องชนเผ่า)

ข้อมูลจำเพาะ กองทุนสวัสดิการแม่สลองนอก

- การก่อตั้ง   ปีก่อตั้งปี 2545
- สมาชิกเริ่มแรก 176 ราย
- สมาชิกปัจจุบัน 672 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 242,151 บาท
- เงินทุนปัจจุบัน 500,000 บาท
- รูปแบบการบริหาร   มีคณะกรรมการจำนวน 15 ท่าน โดยเป็นผู้แทนจากกลุ่มบ้าน (ป๊อกบ้าน) ต่างๆ ที่ส่งตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการกองทุน

พัฒนาการกองทุนสวัสดิการแม่สลอง

ตำบลแม่สลองนอก เป็นชุมชนชาวเขาหลายเผ่าอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นไทยใหญ่ ลีซอ อาข่า มูเซอ ชาวจีน ฯลฯ ซึ่งคนชายขอบเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ได้ แต่ทุนวัฒนธรรมคือ ฐานการดำรงอยู่ที่ยังคงมีวิถีชีวิตที่เกื้อกูลและดูแลกันอยู่

ในขณะเดียวกันการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดสวัสดิการ เพื่อช่วยเหลือและดูแลกันและกัน โดยเฉพาะกลุ่มคนจนและผู้ด้อยโอกาส รวมถึงพี่น้องชนเผ่าที่ยังเข้าไม่ถึงระบบสวัสดิการของรัฐ จำเป็นต้องระดมทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเกิดการบูรณาการกองทุนต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน นำกำไรทั้งหมดจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นชื่อเพื่อการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมารวมกับ “ออมทรัพย์วันละบาท” ของสมาชิก โดยการจัดการกองทุนเบื้องต้นเป็นดังนี้ สนับสนุนแผนแม่บทชุมชน 20,700 บาท และโครงการฟื้นฟูท้องถิ่นอีก 18,000 บาท นอกจากนี้ อบต. สมทบ 20,000 บาท และ พอช. สมทบ 50,000 บาท รวมทุนไว้ที่เดียวกันเพื่อจัดสวัสดิการ

ระบบการจัดการกองทุน

ในปี 2545² มีสมาชิกโดยประมาณ 500 กว่าคน และต่อมალาออกไปจำนวน 100 คน ทั้งนี้ในปัจจุบันกองทุนสวัสดิการแม่สลองนอกในปี 2552 มีการขยายตัวของสมาชิกเป็น 672 คน

¹ พรรณทิพย์ เพชรมากและคณะ. ภาพรวมความคืบหน้าผลการขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชน 2548-2549 และบทบาทหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ,2550.

รูปแบบมีการออมแบบรายเดือน รายงวด หรือรายปี (365 บาท) โดยเงินทุนนำมาแบ่งเป็นสัดส่วนดังนี้

- งบสวัสดิการ 30 %
- งบบริหารจัดการ 30 %
- งบประมาณ/กระบวนการเรียนรู้ 40 %

จากเกิดแก่เจ็บตายสู่พี่น้องชนเผ่า

สำหรับประเภทสวัสดิการของสมาชิกนั้น ทางกองทุนจะออก “บัตรเขียว” ให้กับสมาชิกไว้ใช้บริการโรงพยาบาล คลินิกตำบล/หมู่บ้าน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชนเผ่า (ซึ่งจะเป็นผู้ถือบัตรสี และ เป็นผู้ที่ไม่มีเลข 13 หลัก จึงไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและบริการสุขภาพ) โดยนับเป็นการจัดสวัสดิการหนึ่งที่สามารถจัดการให้พี่น้องชนเผ่าจัดสวัสดิการและเข้าถึงบริการสุขภาพได้ด้วยตนเอง หลักการของกองทุนสวัสดิการคือ กรณีเจ็บป่วยสามารถเบิกได้ไม่เกิน 5 เท่า ของเงินออมสมาชิก และยังมีสวัสดิการผู้สูงอายุ เมื่ออายุครบ 60 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพปีละ 1,000 บาท รวมถึงมีแผนงานการประสานงานกับ อบต. เพื่อจะมีการขยายฐานเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ ในกรณีการเสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลือ 5 เท่าของเงินออมสมาชิก (อย่างต่ำ 365 บาทต่อปี 5 ปีรวมเป็นเงิน 1,825 บาท 5 เท่าเป็นเงินทั้งสิ้น 9,125 บาท)

กองทุนสวัสดิการสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชน

กองทุนสวัสดิการที่ได้มีการจัดการต่อชุมชนที่ส่งผลต่อเรื่องการดำรงวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดแก่เจ็บตายแล้ว ยังส่งผลต่อคนในชุมชนพัฒนาเป็นความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน พัฒนาระบบต่อไปเรื่องการช่วยเหลือพี่น้องที่ไม่มีเลข 13 หลัก ให้มีการอบรมและให้ความรู้ ความถึงการประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐอื่นๆ แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการให้ของคนในชุมชนที่ขยายฐานที่เริ่มจากการทำงานสวัสดิการและพัฒนาไปสู่ความร่วมมืออื่นๆ

บทส่งท้ายกองทุนสวัสดิการแม่สลองนี้ ในการออมจะเป็นลักษณะการออมแบบผูกพัน ถ้าเป็นสมาชิกแค่ปีเดียวจะเลือกใช้สวัสดิการได้เรื่องเดียว แต่ถ้าครบ 5 ปี จะสามารถใช้สวัสดิการได้ทุกประเภท ถ้าหากลาออกก็จะได้รับเงินออมคืน ดังนั้นสมาชิกโดยส่วนใหญ่จึงไม่มีการออกแต่เป็นการรวมตัวกันอย่างต่อเนื่อง โดยถือว่าเป็นการจัดสวัสดิการในรอบชีวิต คือการจัดสวัสดิการตั้งแต่การดำรงอยู่จนเสียชีวิต ทั้งนี้การเติบโตต่อไปต้องดูอย่างต่อเนื่อง เพราะถือว่าการจัดสวัสดิการโดยประชาชนเพื่อประชาชน และผู้ด้อยโอกาสอย่างเข้าถึงและเท่าเทียม

ผู้ประสานงาน ภูมิพัฒน์ คงวารินทร์ 053-765-343

